AD S. D.N.

CLEMENTEM VIII.

PONT. MAX.

MARTINI GILII DECANI ORATIO,

HABITA

DVM EIDEM, REIP. LVCENSIS NOMINE, OBEDIENTIAM PRAESTARET:

una cum

IOFREDO RAPONDIO, ET LAVRENTIO GVIDICCIONIO

XVI. KAL. MAII. CIↃ IↃ XCII.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE, Ex Typographia Aloyſij Zanetti. CIↃ IↃ XCII.

Impenſis Paulini Arnolfini.

AD S.^mum D.N.

CLEMENTEM VIII

PONT. MAX.

MARTINI GILII DECANI ORATIO,

HABITA

DVM EIDEM, REIP. LVCENSIS NOMINE, OBEDIENTIAM PRAESTARET:

una cum

GOFFREDO RAPONDIO, ET LAVRENTIO GVIDICCIONIO

XVI. KAL. MAII. CIↃ IↃ XCII.

SVPERIORVM PERMISSV.

ROMAE, Ex Typographia Aloysij Zannetti. CIↃ IↃ XCII.

Impensis Paulini Arnolfini.

AD CLEMENTEM VIII PONT. MAX. ORATIO.

SI quis vmquam fuit, qui, facundiam, & eloquentiam cur expeteret, cauſſam habuerit; ij certe nos ſumus, B. P. qui multas nunc, eaſque grauiſsimas, & maximas habemus. Summam etenim illam voluptatem, incredibilem lætitiam, qua vniuerſa Lucenſiũ Ciuitas ex accepto Tui Pontificatus nuntio perfuſa eſt, verbis ſignificare, Tibi de ſupremo hoc omnium humanarum dignitatum culmine gratulari, &, ad Tuos Pedes aduoluti, Te verum Chriſti Dei Vicarium confitentes adorare, Tibique debitum ab omnibus cultum, obſequium, & obedientiam præſtare; ſatis ex dignitate deberemus. Maximum autẽ, difficile ac fere diuini ingenij quin ſit, apud vnumquemque Pontificem hoc munere fungi, nemo negare poteſt: ſed apud Te, Tuoque in conſpectu, multo difficillimum, & altioris adhuc ingenij haberi debet. Tui namque animi dotes adeo raræ, admirabileſque ſunt, vt, quemadmodum hanc ſupremam dignitatem Tibi a bonis omnibus exoptatam compararunt, ita nunc, cum illam augere non valeant, exornent nihilo ſecius, & venerabiliorem quodammodo reddant, atque auguſtiorem. Sanctiſsimum hoc purpuratorum Patrum Collegium, in quo nil, niſi graue, præcipuaque admiratione dignum, perſpicitur, tam pio metu, horroreque tam religioſo nos replet, vt mens noſtra vix excogitare, noſtraque lingua res conſuetas vix enuntiare queat, nedum ſublimia illa, & maxima inuenire, ac proferre, quæ Tibi a nobis in præſens ſignificanda eſſent. Erat Reſp. Lucen. P. S. ingenti formidine circumſæpta, ingentique dolore labefactata, inexpectatis euentibus, inopinatiſque caſibus Sanctæ Dei Eccleſiæ, ob crebros tot Sanctorum Pontificum obitus: quod quidem, tametſi quouis tempore maximi ponderis videri poſſet; nihilominus turbidis hiſce, calamitoſis, miſerrimiſq. temporibus maioris momenti ſine dubio apparebat. Publicis

taque, priuatiſq. precibus ſummum Deum aſsidue exorabat, vt quamprimum gregi ſuo eum ipſe preponeret, quem dignißimum, &, quo ad miſera mortalium patitur condicio, ſui ſimillimum iudicaret. Proſpexit Dominus de excelſo ſancto ſuo; &, cum audiret gemitus compeditorum, reſpexit in orationem humilium, & non ſpreuit preces eorum; Teq. omnibus huius auguſtiſsimi, & ſanctiſsimi orbis terrarum Concilij ſuffragijs, Te inquam fidelem ſeruum, ac prudentem, conſtituit ſuper familiam ſuam, conſtituit Regem, & Principem ſuper omnem terram. Quis nunc gaudium illud immenſum, immenſam illam voluptatem, quam ex eo percepit vniuerſa Ciuitas noſtra, exprimere vmquam poſſet? Electione Chriſti Dei Vicarij, quicumque is eſſet, erat omnino lætandum; illius, inquam, qui labentibus rebus opem ferre poſſet, & ad quem in maximis neceſsitatibus eſſet confugiendum. Hac enim potiſsimum de cauſſa ab ipſo Deo, qui bonis omnibus, gratijſque cumulare nos voluit, fidelibus relictus fuit; & propterea Petro hac in Sede conſtituto poſt trinam aeterni amoris profeſsionem ter dixit, Paſce oues meas. Nunc vero, cum Tu ipſe, a Deo electus, ab his Ampliſsimis Cardinalibus renuntiatus ſis, cuius prudentiam, ſingularemque iuſtitiam, benignitati, clementiæq. coniunctam, non Romanorum modo Reſp. verum vniuerſa etiam Dei Eccleſia, vſque ad vltimas mundi partes, in arduis ſemper, difficillimiſque negotijs perſpexit; talis, tantaque in omnibus fuit lætitia, vt nullis prorſus terminis contineretur, fines omnes pertranſiret. Vere Dominus viſit nos, vere beneficia beneficijs cumulauit. Nunc ſane credendum eſt, iam iamque eius rei apparuerunt, apparentq. manifeſtiſsima, & clariſsima ſigna; Iuſtitiam, Innocentiam, Fidem, Clementiam, in ſtatu, ſuoq. robore permanſuras; Crudelitatem, Fraudem, Malitiam, Iniuſtitiam, ſi quæ ſe ſe efferre adhuc audent, prorſus exterminandas fore. Tu enim P.S. ſemper dilexiſti iuſtitiam, ſemper odiſti iniquitatem, & propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ cōſortibus tuis. Tui Pontificatus tempore, quod longiſsimum, feliciſsimumque ſit, Pontifex Sanctiſsime, haud vulgaria exſpectantur. Miſericordia, & Veritas obuiauerunt ſibi; Iuſtitia, & Clementia complexæ ſunt ſe. Nunc profecto Chriſti Dei grex a furum inſidijs, luporumque incurſibus, tutus erit. Nunc potentior debiliorem haud opprimet, nec tenuior valentioris minas iniuſtas, ſuperbaſque formidabit. Nunc Chriſtianorum Principum rixæ, contentiones, atque diſſidia, quæ Remp. Chriſtianam tantopere diuellunt, ac diſtrahunt, vt

ſperan-

ſperandum eſt, finem aliquem habebunt. Nunc Sancta Dei Eccleſia vere terribilis, vt caſtrorum acies ordinata, hæreticos omnes diſſipabit. Nunc ipſa Eccleſia, pulchra vt Luna, electa vt Sol, abruptis nubibus, pulchrior, & ſplendidior apparebit. Duo ſunt, P. B. quæ viros præcipue admirabiles reddunt, rerum videlicet cognitio, & agendorum prudentia: quæ ſicut apprime difficilia ſunt, ita eorum alterum tanti eſt, vt ad reddendos homines omni laude digniſſimos ſufficiat; raroque hæc duo in vno homine mediocritatem excedere, viſa ſint. Ipſe, ipſe, inquam, Tu is es, in quo hæc duo cumulatiſsime reperiuntur. Rerum quidem maximarum cognitionem, diuinamque, ac prope cæleſtem ſapientiam toto vitæ tuæ curriculo, non ſine magna gentium, populorumque admiratione, nunc diſceptando, nunc conſulendo, nunc decidendo, oſtendiſti. Quoad prudentiam, innumerabilia prætereo negotia, quæ tam domi, quam foris difficillima, ſingulari tamen tua dexteritate, facillima reddidiſti. Quotus enim quiſque eſt, qui res in Tua legatione in Polonia a Te geſtas, & maximas, & grauiſsimas, ſumma admiratione non proſequatur? Verum ſint alijs hæc communia, & publica. Sunt aliæ quoque Lucenſium voluptatis cauſſæ, quæ ipſis propriæ, & priuatæ ſunt. Vſquequaq. benignam, propenſamq. voluntatem in Remp. noſtram, & in ciues ſuos oſtendiſti. Tua nobiliſsima familia per aliquot temporis ſpatia Lucam incolere non eſt dedignata: quo quidem nomine Ciuitas illa valde gloriatur. Quid? non ne omnes Lucenſes, cum oblata Tibi fuit occaſio, Tua ſapientia, Tuo conſilio, iuuiſti, Tuaque benigna dextera ſubleuaſti? In Vrbe noſtra per pauci quidem ſunt, qui numerare neſciant quam plurima beneficia diuerſis temporibus a Te in ciues noſtros collata. Hæc & alia multa fuerunt in cauſſa, cur Lucenſis Reſp. hac Tua dignitate omnibus lætitijs incederet, & plane triumpharet. Eorum magnitudo voluptatis illius Vrbis magnitudinem vt Tibi oſtendat, neceſſe eſt. Vobis, Ampliſsimi Patres, pro hac ſanctiſsima electione, gratiæ totius orbis terrarum nomine agendæ ſunt: ipſi vero, dum vos non ſine maxima admiratione ſuſpicimus, ſingulos Spiritu illo ſancto repletos cernere videmur, qui veſtra tunc pectora, veſtras cogitationes repleuit; cum neque caſu, neque ex improuiſo, neque humana aliqua ratione adducti, ſed acri iudicio, Diuinoq. conſilio, tantumq. Eccleſiæ Sanctæ vtilitatem, decus, maieſtatemque præ oculis habentes, inter complures magnos, & ſacroſancta hac Sede di-

gnos,

gnos, hunc maximum, eaque dignisſimum delegiſtis. Tibi autem Clemens Octaue, quod, ad humanarum rerum faſtigium elatus, Diuinitatem plane attingis, ſmmopere gratulamur. Tu es Paſtor ouiſi, Princeps Apoſtolorum. Tibi tradidit Deus omnia regna Mundi; atque infra Deum cuncta Tibi inferiora, cuncta Te minora conſpicis. Tibi, æque, ac beatiſsimo Petro, commiſſa eſt terræ nauis, clauisq. cæli. Tu, libet enim iiſdem Te verbis affari, quibus Eugenium Pontificem Maximum vir ſanctiſsimus, idemque religioſiſsimus Bernardus alloquitur, Tu Princeps Epiſcoporum, Tu heres Apoſtolorum, Tu primatu Abel, gubernatu Noe, Patriarchatu Abraham, ordine Melchiſedech, dignitate Aaron, auctoritate Moiſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus, vnctione Chriſtus. Tibi igitur omnes homines, omnes prouinciæ, omnia regna, & imperia obſequi, atque obedire, & ante Tuos Pedes proſtrata, Te verum Chriſti Dei Vicarium, legitimum Petri ſucceſſorem, totiuſq. Eccleſiæ Paſtorem, & gubernatorem fatentia, adorare debent: *Quemadmodum nos nunc, alacri animo, Senatus, populique Lucenſis, ac totius noſtræ Reip. nomine, ea, qua decet, reuerentia, & humilitate, peragimus, atque præſtamus, ſanctiſsime pollicentes, illos pro Tuæ Celſitudinis, Sanctæq. Sedis huius conſeruatione, atq. maieſtate, quotieſcumque ſeſe obtulerit occaſio, perexiguas uires ſuas, perexiguaſque fortunas animo quam libentiſsimo impenſuros, nec ſuum ipſorum ſanguinem, vitamq. profundere dubitaturos, neque a Tuis mandatis, atque imperijs vllo vmquam tempore receſſuros.* Tu, Pater clementiſsime, eos reſpice; in Tuam fidem, clientelamq. recipe; &, vt ipſi ſperant, ac plane pro certo habent, paterno amore, ac ſingulari caritate, proſequere, foue, atque complectere; dulciſſimamque eorum libertatem, qua a ſupremo Deo donati ſunt, quaque maiora omnino non appetunt, Tu, qui illius es Vicarius, elatus vt cornu ſalutis, nobis protege, defende, atque tuere. Quod vt facere poſsis perpetuo, ab illo architecto, & gubernatore Deo, Deiq. filij parente, precabuntur, vt Te, Diuinis muneribus, & donis cumulatum, & ornatum, Etruriæ, Italiæ, Europæ, ac terrarum denique Orbi vniuerſo, diu ſaluum, & incolumem conſeruet.

DIXI.

A N-